

Mudroho. Kharkiv. 224 p. [in Ukr.].

6. Smakohrai, M. K. (2024) Pravove rehuliuвання finansovoї vidpovidalnosti za podatkovі pravoporushennia v Ukraini [Legal regulation of financial liability for tax offenses in Ukraine] : dys. ... d-ra filos. : 081 Pravo / KNEU. Kyiv. 238 p. [in Ukr.].

7. Usenko, R. A. (2007) Finansovi sanktsii za zakonodavstvom Ukrainy [Financial sanctions according to the legislation of Ukraine] : monohrafiia. Kyiv : Dakor. 168 p. [in Ukr.].

8. Abgabenordnung (AO). *buzer.de*. URL : <https://www.buzer.de/AO.htm>.

9. Code général des impôts. *Legifrance*. URL : https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006069577/.

10. The Dutch tax system. *Expatica*. URL : <https://www.expatica.com/nl/finance/taxes/netherlands-tax-system-103981/>.

ABSTRACT

Kateryna Remez. International experience of legal regulation of liability for tax offenses and ways of its implementation in Ukraine. The experience of legal regulation of liability for tax offenses is disclosed. It was determined that the tax system is the basis of the functioning of any state. Economic stability depends on the effectiveness of tax legislation and its compliance. despite the importance of the tax system, violation of tax legislation is a common phenomenon both in Ukraine and abroad.

A review of the main provisions of the tax legislation of foreign countries (France, Germany, Poland, the Netherlands, the USA) was conducted. The types of tax sanctions that serve as a basis for liability are characterized.

Also, during the research, it was determined that a feature of the legal regulation in the field of tax offenses in France is a large number of preventive measures. For example, if a tax subject is planning financial transactions, I can get advice in advance on the required amount of tax payment or correction of the tax return. The experience of Poland in the field of liability for tax offenses is singled out and it is stated that tax liability is based on the principle of social responsibility – if the subject of the declaration is brought to justice, then, along with fines, the subject loses the right to tax benefits that he used before violating the legislation in the field of taxation. It has been determined that in German tax law the principle of impunity applies to those who can fully correct incorrect information for all tax offenses of the tax type before the expiration of the statute of limitations. It is highlighted that the application of financial responsibility for tax offenses in the USA is influenced by such factors as an overly complicated system of control bodies and three levels of the tax system (federal, state, local). At the same time, the Netherlands entitles non-resident taxpayers to basic benefits.

In the conclusion, based on the experience of foreign countries, directions for possible implementation into the tax system of Ukraine are determined.

Keywords: foreign experience, taxes, responsibility, sanctions, tax systems, legal regulation, tax control, tax sanctions.

УДК 342.95

DOI: 10.31733/2078-3566-2024-5-43

Володимир ШАТОХІН[©]

аспірант

(Дніпровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

СИСТЕМА СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА НА ТРАНСПОРТІ

Розглянуто проблематику визначення системи суб'єктів публічного контролю за додержанням законодавства на транспорті. Зауважено, що система суб'єктів публічного контролю на транспорті – це складна взаємодія різних органів та установ, покликаних забезпечувати дотримання законодавства у сфері транспорту та безпеки руху. Визначено зміст поняття «суб'єкти публічного контролю за додержанням законодавства на транспорті»; наголошено, що такі суб'єкти є суб'єктами правовідносин. З'ясовано, як співвідносяться між собою поняття «суб'єкти державного контролю», «суб'єкти громадського контролю», «суб'єкти публічного контролю». Запропоновано окреслити такі функції суб'єктів публічного контролю за додержанням законодавства на транспорті: нормотворчу; функцію ліцензування та сертифікації; функцію безпосереднього застосування контрольних заходів; сервісну функцію; інформаційну функцію. Підтримано позиція авторів про пріоритетність поширення децентралізації управління транспортними перевезеннями та

© В. Шатохін, 2024

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0007-4825-2599>

d_alpaa@dduvs.edu.ua

координації діяльності суб'єктів публічного адміністрування у сфері транспорту під час реалізації державної транспортної політики.

Акцентовано на тому, що координація діяльності суб'єктів публічного контролю на транспорті є необхідною умовою для ефективного забезпечення безпеки на транспорті, дотримання законодавства та високої якості транспортних послуг. Визначено типові проблеми координації суб'єктів публічного контролю за додержанням законодавства на транспорті: дублювання функцій; відсутність єдиного підходу; бюрократичні бар'єри; недостатнє фінансування. Встановлено, що координація діяльності суб'єктів публічного контролю на транспорті – це безперервний процес. Запропоновано заходи вдосконалення координації суб'єктів публічного контролю за додержанням законодавства на транспорті: створення єдиної державної інформаційної системи; розширення використання електронних послуг; активне залучення громадськості до контролю; підвищення кваліфікації працівників контролюючих суб'єктів.

Ключові слова: суб'єкт, система, публічний контроль, транспорт, законодавство, додержання, перевірка.

Постановка проблеми. Визначення та вдосконалення системи суб'єктів публічного контролю за додержанням законодавства на транспорті є надзвичайно актуальним питанням у сучасних умовах. Зростання мобільності населення та кількості транспортних засобів призводить до збільшення навантаження на транспортну інфраструктуру, підвищення ризику ДТП та погіршення екологічної ситуації. Крім того, сучасний транспорт – це складний комплекс взаємопов'язаних систем, що вимагає більш детального регулювання та контролю. Електромобілі, безпілотні транспортні засоби та інші інновації вимагають нових підходів до регулювання та контролю.

Важливо підкреслити, що інтеграція України в європейський транспортний простір потребує гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами та посилення міжнародної співпраці у сфері транспорту. Водночас корупційні схеми у транспортній галузі підривають довіру громадян до влади, призводять до неефективного використання бюджетних коштів та зниження якості транспортних послуг. При цьому потреба у підвищенні якості таких послуг залишається, а саме стосовно безпеки, комфорту, доступності.

Саме тому визначення системи суб'єктів публічного контролю за додержанням законодавства на транспорті є складним, але необхідним завданням. Від ефективності цієї системи залежить безпека на транспорті, якість транспортних послуг та розвиток транспортної інфраструктури в цілому.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Питання суб'єктів публічного контролю за додержанням законодавства на транспорті частково були висвітлені в роботах таких українських вчених, як: А. Бойко, В. Василенко, М. Грибан, О. Дубинський, В. Мельников, О. Музичук, В. Невядовський, В. Петраш, А. Собакарь та ін. Однак комплексного дослідження системи суб'єктів публічного контролю за додержанням законодавства на транспорті проведено не було, а сама система не визначена в наукових колах адміністративного права на сучасному етапі державотворення України.

Мета статті – визначити систему суб'єктів публічного контролю за додержанням законодавства на транспорті.

Виклад основного матеріалу. Важливість визначення системи суб'єктів публічного контролю за додержанням законодавства на транспорті обумовлена необхідністю здійснення ефективного управління транспортною системою. Чітко визначені повноваження та відповідальність кожного суб'єкта контролю сприяють уникненню дублювання функцій та підвищують ефективність контролю. Чіткий розподіл компетенцій між суб'єктами такого контролю впливає на якість наданих транспортних послуг – контроль за дотриманням стандартів якості транспортних послуг дозволяє підвищити задоволеність пасажирів. Також важливо зазначити, що чіткі правила та процедури контролю ускладнюють корупційні схеми, а контроль за дотриманням екологічних норм допомагає зменшити негативний вплив транспорту на довкілля. Крім того, ефективна транспортна система є важливим чинником розвитку економіки.

Система суб'єктів публічного контролю на транспорті – це складна взаємодія різних органів та установ, покликаних забезпечувати дотримання законодавства у сфері транспорту та безпеки руху. Їхні функції, повноваження та взаємодія визначаються чинним законодавством.

Щодо розкриття змісту поняття «суб'єкти публічного контролю за додержанням законодавства на транспорті» важливо зазначити, що такі суб'єкти є суб'єктами

правовідносин, а саме: 1) вони є статичною складовою механізму контролю за додержанням законодавства на транспорті; 2) їх організація та функціонування визначені нормативно-правовими засадами в державі; 3) метою їхньої діяльності є створення необхідних умов для реалізації прав і свобод людини; 4) засоби досягнення цієї мети є адміністративно-правовими.

В. Петраш називає суб'єктами управління транспортом (а контроль є однією з функцій управління) у транспортній галузі органи, організації та їхніх посадових осіб, створені у встановленому законодавством порядку спеціально для здійснення управлінських функцій, наділені правами й обов'язками, щоб своїми діями реалізовувати надані права та виконувати покладені на них обов'язки [1, с. 60]. А. Собакарь під суб'єктами контролю за безпекою дорожнього руху розуміє сукупність спеціальних органів та установ, що беруть участь у процесі організації контролю за безпекою руху на автомобільному транспорті та яких держава наділяє повноваженнями щодо здійснення конкретних контрольних дій, закріплюючи процедури контролю у відповідних нормах [2, с. 15]. Проте, як слушно підкреслює науковець, ефективність державного контролю значною мірою залежить від наявності дієвої системи суб'єктів, наділених відповідними контрольними повноваженнями. Саме чітка, організаційно побудована система суб'єктів державного контролю, на думку автора, сприяє чіткому розмежуванню між відповідними органами предмета контролю, повноважень і створенню ефективних механізмів взаємодії між контролюючими суб'єктами щодо обміну інформацією, одержаною під час контролю, запобігання правопорушенням, ужиття заходів впливу щодо осіб, які вчинили порушення, з-поміж іншого й притягнення до юридичної відповідальності [2, с. 15–16], із чим цілком погоджуємося.

До спеціальних принципів реалізації державної транспортної політики А. Бойко відносить поширення децентралізації управління транспортними перевезеннями; координацію діяльності суб'єктів публічного адміністрування у сфері транспорту [3, с. 27–28]. Відповідно, до системи суб'єктів загального забезпечення реалізації державної транспортної політики автор відносить: 1) органи влади, що формують правові основи державної транспортної політики України (Верховну Раду України, Президента України, Кабінет Міністрів України); 2) суб'єкти публічного адміністрування, що сприяють реалізації державної транспортної політики в межах своєї компетенції та для яких реалізація окремих її напрямів не є головним владним повноваженням. Спеціалізована публічна адміністрація представлена органами державної влади, що безпосередньо забезпечують реалізацію державної транспортної політики країни, як-от: Міністерство інфраструктури України, Державна авіаційна служба України, Державна служба морського і внутрішнього водного транспорту та судноплавства України, Державна служба України з безпеки на транспорті, Державне агентство інфраструктурних проєктів України [3, с. 27–28].

Погоджуємося з думкою О. Дубинського, що лівова частка практичної роботи щодо державного контролю за додержанням законодавства на транспорті припадає саме на спеціальні уповноважені транспортні органи (центральні й місцеві органи виконавчої влади), що безпосередньо забезпечують виконання законів та інших нормативних актів вищих органів влади, розробляють і приймають нормативно-правові акти в межах своєї компетенції, проводять перевірки й інші заходи [4, с. 134].

Публічний же контроль є ширшим поняттям та охоплює також громадський контроль, а отже, суб'єктами публічного контролю є, зокрема, органи місцевого самоврядування, громадські організації, фізичні та юридичні особи, засоби масової інформації тощо. Такі суб'єкти можуть брати участь у громадських слуханнях, здійснювати моніторинг діяльності перевізників, інформувати про порушення законодавства компетентні державні органи, а також висвітлювати проблеми транспорту, проводити незалежні розслідування, формувати громадську думку тощо.

На підставі аналізу діяльності суб'єктів публічного контролю за додержанням законодавства на транспорті можемо виокремити виконувані ними функції:

- нормотворча функція – розробка та затвердження нормативно-правових актів у сфері транспорту;
- функція ліцензування та сертифікації – видача дозволів на здійснення певних видів транспортної діяльності;
- функція безпосереднього застосування контрольних заходів – проведення перевірок, складання актів, застосування заходів впливу;

- сервісна функція (надання адміністративних послуг) – реєстрація транспортних засобів, видача водійських посвідчень тощо;
- інформаційна функція – поширення інформації про законодавство, права та обов'язки учасників правовідносин у сфері транспорту серед громадськості.

Слід акцентувати на тому, що координація діяльності суб'єктів публічного контролю на транспорті є необхідною умовою для ефективного забезпечення безпеки руху, дотримання законодавства та високої якості транспортних послуг. Вона передбачає узгодження дій різних органів влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій різних форм власності, засобів масової інформації та громадськості, що здійснюють контроль у цій сфері. Координація діяльності таких суб'єктів відбувається за рахунок реалізації всіх її елементів. Так, нормативно-правова база визначає повноваження, відповідальність та форми взаємодії різних суб'єктів контролю на транспорті. Під час координації таких суб'єктів можуть бути створені міжвідомчі комісії та ради для обговорення актуальних питань, координації дій та ухвалення спільних рішень, а також інформаційні системи для забезпечення обміну даними між різними суб'єктами, що дозволяє оперативно реагувати на зміни в ситуації. Координація часто відбувається шляхом розроблення спільних планів роботи для узгодження дій різних суб'єктів контролю при проведенні спільних заходів. При цьому регулярні наради та зустрічі дозволяють обмінюватися досвідом, вирішувати проблемні питання та узгоджувати подальші дії.

Зауважимо, що на ефективність координації суб'єктів публічного контролю за додержанням законодавства на транспорті впливає низка чинників:

- чітке розмежування функцій: кожен суб'єкт контролю повинен чітко розуміти свої повноваження та відповідальність;
- ефективна комунікація: важливим є своєчасний обмін інформацією між усіма суб'єктами публічного контролю за додержанням законодавства на транспорті;
- єдиний підхід до оцінки ризиків, що дозволяє зосередити зусилля на найбільш проблемних ділянках;
- використання сучасних технологій: інформаційні системи та програмне забезпечення можуть значно полегшити процес координації;
- прозорість та підзвітність: вусі рішення та дії мають бути обґрунтованими та доступними для громадськості.

Варто також окреслити типові проблеми координації суб'єктів публічного контролю за додержанням законодавства на транспорті: дублювання функцій; відсутність єдиного підходу; бюрократичні бар'єри; недостатнє фінансування.

Так, дублювання функцій різних суб'єктів, що здійснюють публічний контроль за додержанням законодавства на транспорті, є поширеною проблемою, що призводить до неефективного використання ресурсів, затягування процесів та зниження загальної ефективності контролю. З метою її подолання пропонуємо вжити таких заходів:

1. Здійснити чіткий розподіл повноважень:
 - кожен суб'єкт повинен мати чітко визначені в нормативно-правових актах повноваження, що не перетинаються з повноваженнями інших суб'єктів;
 - створити матрицю відповідальності, що допоможе візуалізувати розподіл функцій між різними суб'єктами та уникнути невизначеності;
2. Впровадити ефективні механізми взаємодії:
 - створити спільні робочі групи для розробки спільних планів роботи, обміну інформацією та вирішення спірних питань;
 - розробити єдині стандарти та процедури для забезпечення узгодженості дій різних суб'єктів;
 - запровадити використання єдиних інформаційних систем. Обмін даними між різними суб'єктами в режимі реального часу дозволить уникнути дублювання перевірок та підвищить ефективність контролю;
3. Проводити регулярний аналіз ефективності:
 - моніторинг діяльності кожного органу – це сприятиме виявленню дублювання функцій та інших проблем на ранній стадії;
 - оцінку ефективності виконання завдань. Регулярна оцінка дозволить внести необхідні корективи в систему контролю;
4. Забезпечити залучення громадськості:

- проводити громадські слухання, що дозволить отримати зворотній зв'язок від громадськості та виявити проблеми, що можуть бути пропущені органами влади;
- організувати роботу громадських рад. Залучення представників громадськості до роботи контролюючих суб'єктів допоможе забезпечити прозорість та підзвітність їхньої діяльності;

5. Здійснювати постійне вдосконалення законодавства шляхом:

- його адаптації до нових викликів та потреб громади;
- усунення прогалин та суперечностей, що дозволить уникнути неоднозначного тлумачення норм права та зменшить ризик виникнення конфліктів між різними органами.

Координація діяльності суб'єктів публічного контролю на транспорті є складним, але необхідним завданням. Вона вимагає постійної уваги та зусиль із боку державних органів, бізнесу та громадськості. Ефективна координація дозволить підвищити безпеку на транспорті, покращити якість транспортних послуг та забезпечити сталий розвиток транспортної галузі. З метою вдосконалення координації суб'єктів публічного контролю за додержанням законодавства на транспорті пропонуємо такі заходи: створення єдиної державної інформаційної системи; розширення використання електронних послуг; активне залучення громадськості до контролю; підвищення кваліфікації працівників контролюючих суб'єктів.

Висновок. Таким чином, система суб'єктів публічного контролю за додержанням законодавства на транспорті в Україні є важливим механізмом забезпечення безпеки руху, якості надання транспортних послуг та дотримання норм законодавства. Проведений аналіз виявив, що її функціонування пов'язане з такими проблемами, як дублювання функцій та недостатня координація суб'єктів, відсутність єдиного підходу до оцінки ризиків та бюрократичні бар'єри. Розв'язання цих питань є важливим для підвищення ефективності системи контролю, зниження корупційних ризиків та поліпшення стану транспортної галузі загалом. Для цього необхідно:

- розмежувати повноваження між суб'єктами публічного контролю шляхом внесення змін до нормативно-правових актів, що регламентують їхню діяльність, та створити матрицю відповідальності;
- розробити єдину державну інформаційну систему обміну даними між суб'єктами контролю, що забезпечить прозорість та оперативність реагування на порушення транспортного законодавства;
- розширити електронні послуги для спрощення взаємодії громадян із контролюючими органами;
- забезпечити активне залучення громадськості за допомогою організації громадських слухань, моніторингу діяльності перевізників, створення та активізації діяльності громадських рад при контролюючих органах;
- організувати підвищення кваліфікації працівників контролюючих суб'єктів шляхом проведення регулярних тренінгів та обміну досвідом;
- привести національне законодавство у відповідність до європейських стандартів для посилення міжнародної співпраці в транспортній сфері тощо.

Список використаних джерел

1. Конспект лекцій з дисципліни «Транспортне право»: для студ. 1 курсу денної і заочної форм навчання за напрямом 1004 – «Транспортні технології» спеціальностей 6.100402 – «Транспортні системи», 6.100401 – «Організація і регулювання дорожнього руху», 6.100403 – «Організація перевезень і управління на транспорті», 6.050208 – «Логістика» / укл. : В. І. Петраш. Харків : ХНАМГ, 2008. 159 с.
2. Собакарь А. О. Інституційні засади державного контролю за безпекою дорожнього руху в Україні. *Науковий вісник Національного університету ДПС України*. Серія «Економіка, право». 2013. № 2 (61). С. 15–22.
3. Бойко А. В. Адміністративно-правове забезпечення державної транспортної політики в Україні : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Дніпро, 2021. 41 с.
4. Дубинський О. Ю. Суб'єкти здійснення державного контролю за додержанням законодавства на транспорті в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 10. С. 131–135.

Надійшла до редакції 29.11.2024

Прийнято до опублікування 10.12.2024

References

1. Konspekt lektsii z dysypliny «Transportne pravo» [Lecture notes on the discipline «Transport Law»] : dlia stud. 1 kursu dennoi i zaochnoi form navchannia za napriamom 1004 – «Transportni tekhnolohii» spetsialnoston 6.100402 – «Transporti systemy», 6.100401 – «Orhanizatsiia i rehuliuannia

dorozhnoho rukhu», 6.100403 – «Orhanizatsiia perevezen i upravlinnia na transporti», 6.050208 – «Lohistyka») / ukl. : V. I. Petrash. Kharkiv : KhNAMH, 2008. 159 p. [in Ukr.].

2. Sobakar, A. O. (2013) Instytutsiini zasady derzhavnoho kontroliu za bezpekoiu dorozhnoho rukhu v Ukraini [Institutional principles of state control over road safety in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu DPS Ukrainy. Seriiia «Ekonomika, pravo»*. № 2 (61), pp. 15–22. [in Ukr.].

3. Boiko, A. V. (2021) Administratyvno-pravove zabezpechennia derzhavnoi transportnoi polityky v Ukraini [Administrative and legal support of state transport policy in Ukraine] : avtoref. dys. ... d-ra yuryd. nauk : 12.00.07. Dnipro. 41 p. [in Ukr.].

4. Dubynskyi, O. Yu. (2018) Subiekty zdiisnennia derzhavnoho kontroliu za doderzhanniam zakonodavstva na transporti v Ukraini [Subjects of state control over compliance with transport legislation in Ukraine]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. № 10, pp. 131–135. [in Ukr.].

ABSTRACT

Volodymyr Shatokhin. The system of actors of public control over compliance with the legislation on transport. The scientific article deals with issue of defining the system of actors of public control over compliance with legislation on transport. The work determined that the system of subjects of public control on transport is a complex interaction of various bodies and institutions, called to ensure compliance with legislation in the field of transport and traffic safety. The content of the concept of «subjects of public control over compliance with legislation on transport» is defined, it is emphasized that such subjects are subjects of legal relations. It has been clarified how the concepts of «subjects of state control», «subjects of public control», «subjects of public control» are related to each other. Proposed functions of subjects of public control over compliance with legislation in transport: rule-making; licensing and certification function; function of direct application of control measures; service function; information function. The authors' position on the priority of spreading the decentralization of transport management and coordination of the activities of public administration entities in the field of transport during the implementation of the state transport policy is supported.

Emphasis is placed on the fact that the coordination of the activities of the subjects of public control in transport is a necessary condition for the effective provision of safety in transport, compliance with legislation and high quality of transport services. Typical problems of coordination of subjects of public control over compliance with legislation on transport were noted: duplication of functions; lack of a unified approach; bureaucratic barriers; insufficient funding. It has been established that the coordination of the activities of subjects of public control in transport is a continuous process. Proposed measures to improve the coordination of subjects of public control over compliance with legislation on transport: creation of a unified state information system; expanding the use of electronic services; active involvement of the public in control; improving the qualifications of employees of controlling entities.

Keywords: actor, system, public control, transport, legislation, compliance, inspection.

УДК 343.344

DOI: 10.31733/2078-3566-2024-5-44

Катерина ШТЕФАН[©]

ад'юнк

(Дніпровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

ЗБРОЯ, БОЙОВІ ПРИПАСИ ТА ВИБУХОВІ ПРИСТРОЇ ЯК ОБОВ'ЯЗКОВІ ОЗНАКИ СКЛАДІВ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВOPOPУШЕНЬ

Виокремлено склади кримінальних правопорушень, обов'язковою ознакою яких є вогнепальна зброя, бойові припаси та вибухові пристрої. Визначено ознаки впливу цих предметів на ступінь суспільної небезпечності таких діянь.

Зауважено, що залежно від родового об'єкта кримінальні правопорушення, обов'язковою ознакою яких є зброя, бойові припаси та вибухові пристрої, поділяються на десять видів. Зазначені предмети у складах цих кримінальних правопорушень мають різне кримінально-правове значення (предмет або ознака предмета кримінального правопорушення, знаряддя або засоби кримінального правопорушення). Водночас КК України містить значну кількість складів кримінальних

© К. Штефан, 2024

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0008-7003-8924>

d_clc@dduvs.edu.ua